

Samhällsekonomi

=

Hur hänger din, familjens och
Sveriges ekonomi ihop?

Ekonomi = Hushållning

...eller...

"En vetenskap uppfunnen av överklassen för
att komma åt frukten av underklassens arbete"

/ August Strindberg

?

2

Betalning

- Pengar, varför då?
- Hur var det förr? Hur kommer det bli?

3

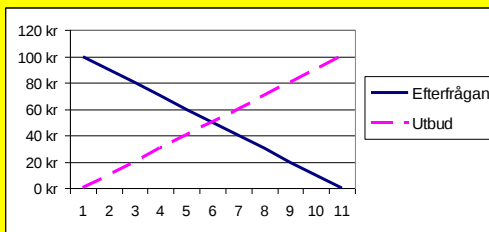
Begrepp 1

- Prissättning
- Utbud
- Efterfrågan
- Ekonomiska system
- Ekonomiskt kretslopp
- Produktionsfaktorer
- Ägandeformer
- Marknadsformer
- Inflation
- Deflation

4

Prissättning

- Utbud och efterfrågan i en marknadsekonomi

5

Ekonomiska system

- Marknadsekonomi
- Planekonomi
- Blandekonomi? "Den svenska modellen"?

6

Fördela produktionen!

- Vad är rättvist?
- Varför finns det människor utan pengar?
- Varför skatt?

7

Det ekonomiska kretsloppet

- Två huvudmodeller

8

Produktionsfaktorer

- Arbetskraft (Människor)
- Råvaror (Material)
- Realkapital (Verktyg, Maskiner)
- Kunskap (Know-how)
- Finanskapital (Pengar)

9

Ägandeformer?

- Privata
- Offentliga (Stat, Kommun, Landsting)
- Kooperativa

10

Marknadsformer?

- Fri konkurrens
- Monopol
- Oligopol

Vad är en kartell för något?

11

Begrepp 2

• BNP	• Ränta
• Tillväxt	• Konjunkturer
• Statsskuld	• Valuta
• Samhällets ekonomiska mål	• Växelkurs
• Skatte- och finanspolitik	• Devalvering
• Inflation	• Revalvering
• Penningpolitik	

12

Statens ekonomi

- Vad är BNP
- Problem med BNP?
- Tillväxt
- Statsskuld

"Den som är satt i skuld är icke fri"
/Göran Persson

13

Inflation / Deflation

- Orsaker?
- Konsekvenser?
- Botemedel?

14

Samhällets ekonomiska mål?

- Höjd levnadsstandard
- Arbete åt alla
- Låg inflation
- Jämn fördelning av inkomsterna
- Balans i utrikeshandeln

15

Statens styrmetoder

-Hur når man de ekonomiska målen?

- Skatte- finanspolitik

- Statsbudgeten
- Riksdag / Regering

- Penningpolitik

- Räntan
- Riksbanken

16

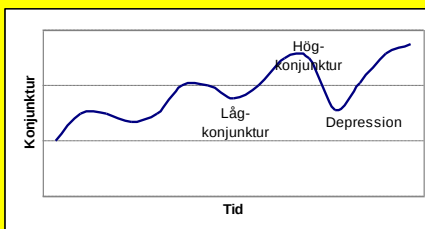
Ränta

- Vilka räntor finns?
- Vad händer vid höjning / sänkning?

17

Konjunkturer

- Vad är hög- och lågkonjunktur?
- Vad gör man åt dem?

18

Valuta
SEK, USD, Euro, pund

Växelkurs
\$1 = 8,50 SEK
94 SEK = 10 €
100 € = \$118

Devalvering?

•Sänka värdet på valutan gentemot andra valutor!

"Devalvering är som att kissa i byxorna – det värmer gott i början men sedan blir det obehagligt"

/Marcus Wallenberg

Revalvering?

•Höja värdet på valutan gentemot andra valutor!

20

Begrepp 3

- Lön (Netto, Brutto)
- Skatt
- Bidrag
- Disponibel inkomst
- Konsumtion
- Sparande
- Kredit
- Budget
- Arbetsmarknad

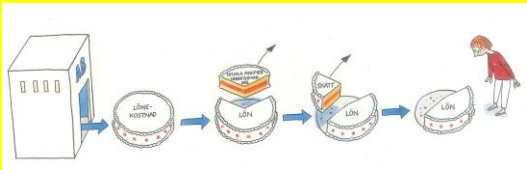
21

Lön – skatt + ev bidrag
= Disponibel inkomst!

Hur mycket är skatt?
Vart går skatten?

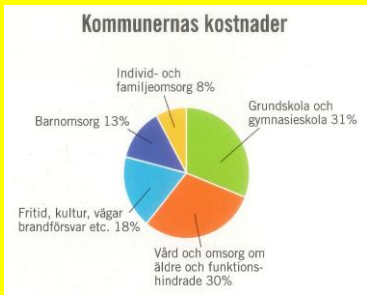
22

Hur mycket är skatt?

23

Vart går skatten?

24

Konsumtion eller Sparande?

- Sparande = den del som blir kvar efter det att utgifterna betalats... eller är sparande en utgift?

"...why is there so much month left at the end of the money?"

25

Hjälpmedel = Budget

• Inkomster	• Utgifter
Lön	Hyra
Pension	Mat
Bidrag	Försäkringar
	SL-kort
	Kläder
	Prenumerationer
	Nöjen...

26

Sparande

- Vilka sparformer finns?
 - Fördelar / Nackdelar?

27

Sparande

Aktier

- Vad är en aktie?
- Varför aktier?
- Hur går handel med aktier till?

Obligationer

- Vad är en obligation?
- Varför obligationer?
- Hur går handel med obl. till?

Bankkonto

- Varför bankkonto?
- Fördelar/Nackdelar?

Fonder

- Vad är en fond? Olika typer?
- Varför fonder?
- Hur går handel med fonder till?

Så här mycket kan pengarna växa*				
Månadsspar	10 år	15 år	18 år	25 år
300 kr	46 500 kr	79 922 kr	104 200 kr	177 014 kr
500 kr	77 511 kr	132 978 kr	173 366 kr	294 118 kr
1 050 kr	162 774 kr	279 254 kr	364 068 kr	617 648 kr
1 500 kr	232 534 kr	398 934 kr	520 097 kr	882 355 kr

*Räkneexemplet bygger på månadssparande med antagandet om 5 procents genomsnittlig årlig avkastning. Nivåerna i beräkningen illustrerar enbart hur sparandet kan utvecklas med angivna antaganden om framtiden. Ingen hänsyn är tagen till eventuella skatteeffekter. Pengar som placeras i fonder kan både öka och minska i värde och det är inte säkert att du får tillbaka det insatta kapitalet.

Källa: www.swedbank.se

Handla på avbetalning / kredit?

- Finns det några fördelar?
- Marknadsföring!
- Nackdelar?
- Många små summor blir lätt en stor summa...
- Vad händer om du missar en avbetalning?
- Ränta och avgifter på skulden gör varan dyr...

Exempel

31

Arbetsmarknad

- Varför finns det arbetslösa?
- Vad kan man göra åt det?
- Några orsaker till individers yrkesval?
- Varför finns det löneskillnader?
- Några regler på arbetsmarknaden...

32

EMU

- Europeiska Monetära Unionen
- Gemensam valuta inom EU
- Varför? Varför inte?
- Folkomröstning 2002: NEJ till Euro!

33

Länkar – Läs mer!

- <http://www.swedbank.se>
(hjälp med budget, banktjänster, mm)
- <http://www.ungskonsument.se>
(Konsumentverket)
- <http://www.ekonomifakta.se>
(SN sida om Skola & Näringsliv)

34

Källor

- Information till presentationen är hämtad från läroböckerna;
"Samhällskunskap B" (Interskol) och "SOS Samhällskunskap" (Liber)
- Boken "Vår ekonomi" av Klas Eklund
(www.varekonomi.se)
- Bild nr 5 och 6 är hämtad från Lärarhandledning till boken SO.S Samhällskunskap upplaga 2013

35
